

М. 03.0041
 03.06.96г.

г-н Цухов /авторът/ до
 КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
 НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ

от ДИМИТЪР КОСТОВ - министър на финансите

По к.дело N 9 от 1996 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

С определение на Конституционния съд от 21 май 1996 г. по конституционно дело N 9 / 96 г. е допуснато за разглеждане искането на 52 народни представители от 37-то Народно събрание за установяване на противоконституционност на разпоредбите на чл.2, б."а" от Закона за местните данъци и такси /ЗМДТ/, чл.6, ал.1 от Приложение N 1 от ЗМДТ и § 14 от Закона за изменение и допълнение на Закона за местните данъци и такси (обн.ДВ, бр.37/96 г.) /ЗИДЗМДТ/, както и за даване на задължително тълкуване на

чл.5, ал.5 от Конституцията на Република България относно влизането в сила на данъчните закони, като министърът на финансите е конституиран като страна по делото. Във връзка с това изразяваме следното становище:

1. Относно чл.2, б."а" от ЗМДТ.

В искането на групата народни представители за установяване противоконституционност на чл.2, б."а" от ЗМДТ се твърди, че в закона става дума за данък, чийто размер е определен от Министерския съвет и разпоредбата следва да бъде обявена за противоречаща на чл.84, т.3 от Конституцията.

Искането е неоснователно и следва да бъде отхвърлено по следните съображения:

Действително, съгласно чл.84 т.3 от Конституцията, Народното събрание е единственият орган, който е оправомощен да установява данъците и да определя техния размер. Но следва да се отбележи, че в чл.2, б."а" от ЗМДТ е установен не данък, а такса която се събира от общините за даването от тях услуги при получаване на имущество по дарение и по възмезден начин.

Текстът на чл.2, б."а" от ЗМДТ не противоречи на Конституцията, тъй като безспорно е, че местните органи на държавна власт могат да събират такси за извършваните услуги, визиращи не само по б."а", но и в останалите хипотези на чл.2, които не се оспорват като противоконституционни, тъй като определянето на таксите със закон не е противоконституционно. Като в случаите по чл.2, б. "б"- "л", така и по б."а" общините събират такса за извършена от тях услуга - напр. извършване на оценка на недвижими имоти при прехвърляне на имущества по дарение и по възмезден начин.

2. Относно чл.6, ал.1 от Приложение N 1 към ЗМДТ, във връзка с § 4 от ЗИДЗМДТ.

Искането е неоснователно и следва да бъде отхвърлено поради следните съображения:

Приетите със ЗИДЗМДТ норми за данъчна оценка, съставляващи Приложение N 1 към ЗМДТ се прилагат единствено за недвижимите имоти на гражданите, които не упражняват

стопанска дейност- не са еднолични търговци, нито са собственици на еднолично търговско дружество или съдружници в такова дружество. Както и досега, дължимия данък върху сградите от лицата упражняващи стопанска дейност се определя на база отчетната стойност на съответния дълготраен материален актив- недвижим имот по данни на счетоводството на стопанския субект. Одобрените норми за данъчна оценка на недвижимите имоти, съставляващи Приложение N 1 към ЗМДТ не се прилагат за имотите на стопанските субекти, поради което не би могло да има противоречие между тях и чл. 19 от Конституцията.

По отношение на недвижимите имоти на стопанските субекти с чл. 9 от ЗМДТ е възприет и се прилага принципът на разграничение на размера на данъка в зависимост от начина на ползване на имота- за жилищни или за нежилищни нужди. Когато сграда или части от сгради се използват за жилищни нужди, дължимият за тях данък е по- малък от дължимия данък за сградите или вилните имоти, които не се ползват за жилищни нужди. Този принцип на разграничение на размера на данъка според жилищното или нежилищното използване на сградата или на част от сградата е доразвит с приетия текст на чл. 6 от Приложение N 1 към ЗМДТ, като той обхваща и се прилага вече и по отношение имотите на гражданите.

Размерът на данъка по принцип се определя от два основни елемента- данъчна оценка и данъчна ставка, което означава, че различията в размера му биха могли да се постигнат чрез промяна на данъчната оценка, на данъчната ставка или и на двата елемента. Какъв да бъде размера на данъка и какъв механизъм за определянето му ще се използва е въпрос на конкретна преценка на законодателя. При обсъждането и приемането на атакувания чл. 6 от Приложение N 1 народните представители с основание подчертаха и социалното значение на едно такова разграничение- когато имота се използва за жилищни нужди размера на данъка да бъде по-нисък в сравнение с този за имот, който се използва за нежилищни нужди. Различния размер на данъка върху сградите , който установява законодателя по отношение имотите на гражданите може да се разгледа не само като данъчно утежнение от страна на притежателите на имоти, които се използват за нежилищни нужди , но и в същото време като данъчно облекчение по отношение на гражданите, които използват имотите си за

жилищни нужди. Независимо от това дали размера на данъка върху сградите за имоти, които не се използват за жилищни нужди ще се разглежда като данъчно облекчение или като данъчно утежнение безспорно е, че тяхното установяване става със закон. В конкретния случай това е направено със ЗИДЗМДТ, поради което няма нарушение и на чл. 60 от Конституцията.

3. Относно Параграф 14 от Закона за изменение и допълнение на Закона за местните данъци и такси /обн. ДВ бр. 37 от 1996г./, съгласно който нормите по Приложение N 1 влизат в сила от 1 януари 1996 г.

Твърдението за противоконституционност на §14 на ЗИДЗМДТ е неоснователно и следва да се отхвърли, по следните съображения:

Според чл.5, ал.5 от Конституцията всички нормативни актове влизат в сила три дни след обнародването им, освен когато в тях е определен друг срок. Не съществува забрана да се придава обратна сила на нормативен акт, а това означава и на законови разпоредби уреждащи данъчни задължения. В това отношение има и определена законодателна практика.

Тази допустима от Конституцията законодателна техника е използвана нееднократно. По този начин е постъпило и Великото Народно събрание, като на 19 септември 1991г. е приело Закона за изменение и допълнение на Закона за местните данъци и такси, с който се увеличава размера на данъка върху сградите. В Параграф 40 на Преходните и заключителни разпоредби на закона е прието параграфи 2,3,4 и 5 да влязат в сила от 1 Януари 1991година, т. е. да имат обратно действие. Закона е публикуван в "Държавен вестник" бр. 82 от 4 октомври 1991г., въз основа на Указ N 302 на Президента на Република България от 2 октомври 1991г.

Приемането на параграф 14 се налага и поради това, че неговите разпоредби са в съответствие и допълват други текстове от закона, които определят сроковете за плащане на данъка върху сградите .

Параграф 14 от ЗИДЗМДТ съответствува на същността на данъка върху сградите, като годишен данък върху недвижимите имоти .

Разпоредбата на §14 гарантира спазването и на конституционния принцип за равноправие на гражданите пред закона и за определяне на данъците и техния размер единствено със законов акт на Народното събрание.

Всъщност неприемането на разпоредбата на § 14 ,която предвижда влизане в сила от 1 януари 1996г. на нормите за данъчна оценка на недвижимите имоти на гражданите за облагането им с данък върху сградите, би означавало да се поставят гражданите в неравностойно положение, тъй като една част от тях са платили данъка за настоящата година до отмяната на Постановление N 254 на Министерския съвет от 1995г., а други по нормите на Постановление N 243 от 1993г.. Както е известно и двете постановления са издадени на основание чл.13 ал.2 от Закона за местните данъци и такси, която е обявена за противоконституционна с Решение N 3 по к.г. N 2 от 1996г.

В този смисъл разпоредбата на §14 от ЗИДЗМДТ гарантира спазването и на конституционния принцип за определянето на данъците и техния размер със законов акт на Народното събрание по отношение на данъка върху сградите за цялата 1996г.

МИНИСТЪР:

